

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Pohledy katolické a protestantské etiky na problematiku umělého přerušení těhotenství

Autorka práce: Mgr. Blanka Nová

Obor studia: SCHP

Posudek vypracoval: Prof. Jaroslav Vokoun

Datum: 7.5.2018

Autorka práce si stanovila za úkol srovnat katolický a protestantský pohled na problematiku umělého ukončení těhotenství. Je si přitom vědoma problematičnosti svého počínání vzhledem k pluralitě pohledů v obou útvarech křesťanstva. Metodologicky je její práce především textem o textech, hlavně německých, což jí principiálně nevytýkám, český teolog mé generace nedělá většinou nic jiného (pokud neplodím německé texty o amerických textech), jen tím chci poukázat na limity práce, které vzhledem ke zkoumané problematice považuji za závažné: Hlubší pohled od textů do života by zjevně vedl k ještě hlubší strukturovanosti závěrů, jednak by nejspíš ukázal daleko větší pluralitu v katolické pastoraci, než by odpovídalo relativní jednotě literárních pozic, jednak by v zejména v českém evangelickém, ale i německém (v opozici vůči nacistickému vztahu k životu) prostředí mohl vystopovat historické kořeny, které by postavily dnešní bezbřehost názorů do světla vyznavačského zápasu nacistické a komunistické epochy, kdy se evangelíci za život angažovali společensky více než katolíci, kteří většinou ze své jednoznačné pozice nevyvozovali společenský protest (jak mi svého času řekl P. Fatka, vy se hádáte s komunisty a my se modlíme růženec). Tato angažovanost nebyla, narozdíl od katolického hnutí za život, vázána hlavně na konzervativní kruhy; disent byl většinou nesen liberály. Očekával jsem, že se v práci dozvím, jak se tato pozice po r. 1989 vyvíjela a zda vůbec; podle mého povědomí se o problematice spíše mlčelo, což mohlo být i výrazem pocitu, že je stanovisko jasné, a později se změnilo v pocit, že žádné stanovisko není (?). To zřejmě autorka slyšela i od církevního vedení, takže uzavírá: „Českobratrská církev evangelická, která je největší protestantskou církví v České republice nemá

žádné závazné oficiální prohlášení k této problematice. V České republice ČCE oficiálně žádné souhrnné stanovisko nevydala. Neexistuje žádné oficiální usnesení synodu, nebo vyjádření synodní rady k této problematice“. Ve skutečnosti existoval donedávna článek 6. Řádu sborového života "Křesťan ve sboru i mimo sbor“, kde se v odst. 12 psalo: „Církev napomíná své členy, svobodné i manžele... odst. 12b: Manžele prosí, aby přijímali děti jako dar od Pána Boha a neuvažovali o umělém přerušení těhotenství, leč v případech ohrožení života matky“. Celý rozsáhlý čl. 6, který byl podrobným a dle mého soudu stále aktuálním vodítkem pro život křesťanů ve světě, byl ovšem při novelizaci řádů bez náhrady vypuštěn. Jediný recentní odkaz v seznamu literatury je k článku J. Pechara v časopise pro evangelickou mládež, tento zdroj však v práci citován není, aspoň jsem ho tam nedokázal nalézt.

Zda platí autorčin závěr, že v evangelické církvi je větší pastorační zájem o problematiku nechtěného těhotenství a s tím související problém potratu, nedovedu posoudit.

Z evangelického hlediska měl značný vliv na vytváření pohledu právě v liberálním proudu protestantismu jeden spis, který autorka necituje: Rádl, Emanuel, Proti tak zvané sociální indikaci: námítky proti návrhu nového zákona o umělém potratu, které autor přednesl na sjezdu Akademické YMKY v Novém Městě nad Metují dne 11. července 1932. Doporučuji autorce před obhajobou prostudovat.

Z formálního hlediska je práce zpravidla psána nadprůměrně kvalitní češtinou, pravopis je obvykle v pořádku, překlepy v práci nejsou (pokud překlepem nejsou některé chyby), interpunkce je občas málo a někdy nadbytek, ale většinou je také v pořádku.

Pedagog by měl upozornit na "Wiederholungsfehler", kterých by se autorka měla do budoucna vyvarovat. Typickým stylistickým problémem bakalaureandky jsou polověty:

Tak jak jej dodnes vnímá katolická církev.

A tím otevřel diskusi v protestantských církvích.

Ujistit je, že Bůh jim odpouští a Boží odpuštění že otevírá nové cesty.

Že potrat je zlo.

Autorka používá občas slovo "tak" jako spojku (lépe: pak):

, tak jasně vidíme, že

, tak tam se morální etikové obou církví shodnou.

Porušením predikace (subj. neutr. plur. a verbum r. m. živ.!) je formulace Východiska známých morálních etiků z obou církví budou těm, kdo se potratovou problematikou zabývají, asi známi.

Autorka s oblibou užívá výraz "přeci", který zatím do spisovné češtiny nepatří.

Denkschrift je česky memorandum, nevidím důvod slovo zavádět do češtiny v německé verzi (spíše to v církevních kruzích je projevem nevědomosti o jeho významu, stejně jako u celé řady dalších německých slov, které do češtiny v církevním prostředí přebíráme).

Hrubka v i/y je jen jedna a možná jde o překlep:

Jak je zmíněno výše,

Terminologický, ale možná věcný otazník má oponent nad užíváním slova "přerušeni", už v názvu práce: Pohledy katolické a protestantské etiky na problematiku umělého přerušeni těhotenství. V textu pak autorka alternativně užívá výrazu umělý potrat, což je věcně adekvátnější, o žádné přerušeni zde nejde. Obdobný problém má oponent s formulací, že potrat "funguje jako prostředek antikoncepce". A na totéž pomezí jazykového a věcného patří i formulace: "pocit provinění, který se v náboženském jazyce nazývá hříchem". Formulace je o to více udivující, že v následném textu autorka práce vymezuje pojem hříchu biblicko-teologicky správně. Podobného rázu je i formulace "Římskokatolická církev prohlásila již v prvním století..." Formulace je zřejmě deformací formulace z KKC, teologicky problematické je ztotožnění starocírkevní tradice s římskokatolickou církví, což katolický katechismus neprovádí, kdežto autorka z evangelického prostředí paradoxně ano. Podstatou reformace (reformace) však byl právě nárok na shodu s novozákonní a patristickou církví, nikoli poosvícenský individualismus při konstruování víry. K reformační pozici tedy patří dovolávání se církevních Otců a vydávání jejich spisů. Didaché, kterou zde má autorka zjevně na mysli, je zřejmě spisem syrské, nikoli římské provenience.

Autorce zřejmě uniklo, že počítání přikázání se liší mezi katolíky a luterány na jedné straně a reformovanými a pravoslavnými na druhé straně.

Terminologickým a současně věcným problémem je i autorčina následující identifikace:

exkomunikací (vyloučením z církve).

Pro úplnost ještě uvedu pár zcela okrajových věcí, které mě nějak zarazily, např. tvrzení, že teolog Jan Milíč Lochman "je pro české evangelíky, ale nejen pro ně, jedním ze základních teologů", spíše bych řekl, že je nedoceněn; také tvrzení, že "Německá evangelická církev má k ČCE názorově, liturgicky i teologicky nejbližší" - EKD jednak není *stricto sensu* církev, ale spojení církví, z nichž nejbližší k ČCE má asi Bádenská; některé členské církve VELKD, které patří k EKD, jsou naopak ve všech třech bodech ČCE velmi vzdáleny.

Význam slova proletariát není pojetím Martina Honeckera, ale má kořeny ve starém Římě.

Záhadou jsou pro mě i autorčiny následující počty: "Za rok 2017 na stovku narozených dětí připadlo zhruba 32 potratů. V roce 1990 jich bylo 96. To znamená, že před 27 lety bylo na tisícovku obyvatel asi 11 umělých přerušení těhotenství, teď jsou to zhruba dvě."

Jak je patrné, nemají oponentovy kritické poznámky zásadní význam pro hodnocení práce, snad s výhradou, že by bylo dobré (v rozsahu, který by ovšem převýšil rozsah bakalářské práce) zkoumat vedle literárních zdrojů i pastorační praxi s jejími řešeními, diferujícími zřejmě s literárními stanovisky. Kontroverzním tématem k obhajobě může být i autorčin závěr, že specificky odlišující katolickou a protestantskou pozici je, "že protestanté kladou velký důraz na pastorační a duchovní doprovázení všech zúčastněných v těhotenském konfliktu. Snaží se pracovat jak s ženami, tak s personálem v nemocnicích. Snaží se aktivně spolupracovat na legislativě, která by zlepšila životní podmínky žen, a také aktivně vychovávat k odpovědnému přístupu k životu".

Bakalářskou práci považuji za **mimořádně zdařilou formálně i obsahově** a užitečnou nejen pro sociální práci, ale i ekumenickou teologii, a **doporučuji ji k obhajobě.**

Datum Tustae, nonas Maii A.D. MMXVIII